

Marockos nya och gamla stölder i

I mediaskuggan av Gaza-konflikten och finanskrisen inleder Marocko nu en bredare offensiv för att ekonomiskt exploatera Västsahara. Det handlar om fiske, fosfat (råvaran för konstgödsel), olja, guld men också grönsaker och sand. "Legobearbetning" av fiskprodukter och andra matvaror ingår också.

För att genomföra de stora investeringarna finns en omfattande strategi för den energiförsörjningen som kommer att behövas.

EU-samarbetet ger klirr i kassan

Satsningen har flera orsaker. Den viktigaste är antagligen det fördjupade samarbetet med EU som just förhandlas fram och som kan innebära både klirr i statskassan och goda affärsmöjligheter för Marocko på EU-marknaden. Med detta nya avtal godkänner EU indirekt politiskt den av FN underkända ockupationen av Västsahara.

Offensiven är en direkt utmaning för stater som slår vakt om internationell rätt.

FN betraktar exploatering av naturre-

surser i Västsahara som brott mot flera grundregler: "Ingen stat har rätt att främja eller uppmuntra investeringar som kan utgöra ett hinder för befrielsen av ett ockuperat territorium". Det är ett synsätt som också delas av Sveriges regering och riksdag, och som styrks av de analyser som gjorts av FN:s före rättschef Hans Corell.

De exploateringar som har skett och sker är alltså på vanlig svenska rena stölder.

Oljeletning har återupptagits

För oljeprospektering och eventuell produktion har Marocko hittills angett ett 40-tal block på västsahariskt område, i havet eller på land.

Fyra av blocken på land undersöks av en grupp företag, varav ett är det irländska Island Gas & Oil, där svenska Lundin Oil är delägare. Island Gas & Oil och deras partners fick redan våren 2008 koncession, det vill säga tillåtelse att undersöka och bearbeta block nära den marockanska staden Tarfaya. Men nya kartor från det statliga olje- och gruvkontoret ONHYM visar att åtagandet gäller långt in på västsahariskt territorium, vilket de berörda bolagen förtigit.

Det amerikanska oljebolaget Kosmos Energy har tillsammans med statliga ONHYM fått ansvaret för de 22 blocken på västsahariskt vatten. Från årsskiftet pågår seismiska mätningar som utförs av norska företaget Fugro-Geoteam från världens kanske största och modernaste undersökningsfartyg Geo Caribbean. Fugro-Geoteam är dotterbolag till en norsk-holländsk koncern med säte i Holland. Även ett färöiskt företag, Thor Offshore, deltar med ett underhållsfartyg.

Mineraljakt

Den stora inkomstkällan för den marockanska gruvindustrin är fosfatgruvan i Bou Craa, några mil från Västsaharas huvudstad El Aaiún. Gruvan öppnades redan under den spanska kolonialtiden av ett statligt bolag. Den spanska Francoregimen överlät 1975 bolaget till Marocko men behöll delar av ägandet. Efterfrågan på konstgödsel på världsmarknaden har ökat dramatiskt och fosfatpriserna har stigit flera hundra procent. Vinsterna för

ockupationsmakten har stigit i motsvarande grad.

I södra Västsahara finns sex fyndigheter som har undersökts de senaste åren och som uppenbarligen anses intressanta. De marockanska mine-ralkartorna anger fyndigheter av guld, uran, platina, niob, sällsynta jordmetaller samt järn.

Några platser som anses värda att förbereda för exploatering är områden Lafwila, Twihinate och Glibat Lafhouda.

Sand och grönsaker

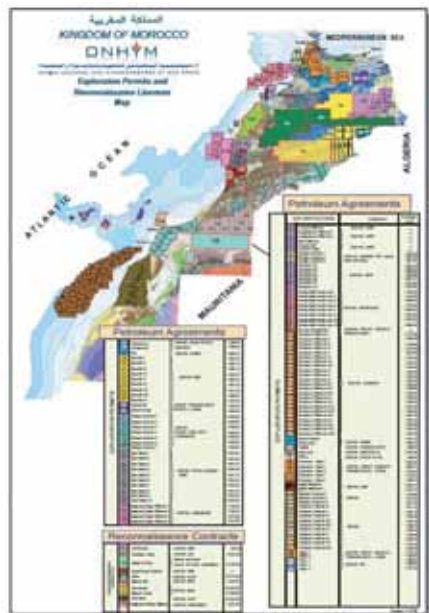
Många svenska turister har säkert ovetande trampat västsaharisk sand på Kanarieöarna och Madeira. Sandstölden är stadig stigande och kan uppgå till 500 000 ton per år. Sanden används för badstränderna men också för cement- och byggnadsindustrin och ofta till hotell- och turistanläggningar.

Vattenresurserna är inte stora i öknen. Det har inte hindrat Marockos kung Mohammed VI att satsa stora resurser på att odla grönsaker artificiellt utan jord med anpassade näringslösningar. Det sker i Dakhla-regionen i jättestora drivhus. Tillsammans uppges de täcka mellan 400 och 500 hektar och ska utvidgas. I drivhusen odlas tomater och andra grönsaker för export till EU-länder eller till Marocko. Vattnet hämtas från underjordiska reservoarer, en ändlig resurs, på mellan 300 och 600 meters djup.

Marockos ockupation är illegal

I slutet av januari proklamerade SADR, den västsahariska regeringen, en territori-algräns på 200 sjömil, en Exclusive Economic Zone (EEZ). Inom den zonen hävdar SADR sina rättigheter att disponera naturresurser som fisk, fosfat och olja och att bevilja koncessioner till dem som vill utnyttja dessa resurser. Med beslutet om en sådan EEZ tydliggör SADR den ekonomiska konflikten om naturresurserna och utmanar både den marockanska regimens exploatering och de stater och företag som på olika sätt deltar i den pågående eller planerade exploateringen.

Tomater
exporteras
till EU

Det marockanska statliga oljebolaget ONHYM:s planer.

Västsahara

Det norskägda fartyget Geo Caribbean.

SADR har internationell rätt på sin sida, medan Marocko klart bryter mot den.

Marockos anspråk på Västsahara saknar, enligt Internationella Domstolen i Haag, rättslig grund. Ockupationen bryter därför mot internationell rätt. Ingen stat har heller formellt erkänt Marockos annektering.

Västsahara står fortfarande på FN:s avkoloniseringslista och har inte fått sin självständighet eller självbestämmande. FN har särskilda skyddsregler för sådana områden. Dit hör att de naturresurser som finns i ett "icke-självstyrande territorium" tillhör dess befolkning. Naturresurserna får inte utnyttjas om inte befolkningen fått säga sin mening och avkastningen används för deras välbefinnande.

FN erkänner Polisario som den officiella företrädaren för Västsaharas folk. Ett

åttiofem stater har erkänt staten SADR, som är fullvärdig medlem av Afrikanska Unionen.

Marockos ockupation är illegal. Förutom att beröva ett helt folk dess demokratiska rättigheter innebär den en fortlöpande stöld av de tillgångar som finns i landet.

En feodal diktatur

Som partner i ett osedvanligt förmånligt associationsavtal är Marocko något av en tickande bomb i EU:s finrum. Regimen ligger uselt till på rankinglistorna över brott mot mänskliga rättigheter. Den hyser hemliga CIA-fångar. Den betecknas av UD som "exekutiv monarki", snarast en feodal diktatur ljusår från det demokratiska idealet. Den har djupa sociala klyftor med 40 % analfabetism och en skrämmande stor drogproduktion med försälj-

ning till EU-länder. Även säkerhetsmässigt är Marocko tveksamt. Just nu upprustar landet kraftigt med omfattande vapenköp i en redan spänningsfylld region. Militärbudgeten har fördubblats från 2008 till 2009 och tar 16 % av nationalbudgeten.

Hur ska EU fås att leva upp till sina utfästelser att främja demokrati, mänskliga rättigheter och internationell rätt? Och att ta fingrarna ur den västsahariska syltburken!?

Sören Lindh

Några av källorna:

www.wsrw.org

(Western Sahara Resource Watch)

www.vastsaharaaktionen.se

(VästsaharaAktionen)

www.onhym.com

(Det marockanska statliga oljebolaget

ONHYM)

Cirka 500 000 ton sand säljs varje år av den marockanska ockupationsmakten till bland annat Madeira. Hamnen i El Aaiún. Bild: Lena Thunberg